

તંત્રીલેખ .....

બુધવાર ૧૭ ઓગસ્ટ ૨૦૨૨
૧૮ મોહર્રમ હિજરી ૧૪૪૪
શ્રાવણ વદ છષ્ઠ સંવત ૨૦૭૮

સામાન્ય રીતે સ્વતંત્રતા દિવસ પર, લાલ કિલ્લા પરથી,
વડાપદ્ધાન સરકારની સિદ્ધિઓ અને ભાવિ યોજનાઓ વિશે
વાત કરે છે. પરંતુ આ વખતે તેઓએ દેશ સામેના કેટલાક
મોટા પડકારોને દર્શાવ્યા છે. દેશની બે મોટી સમસ્યાઓ અંગે
ચિંતા વ્યક્ત કરતાં તેમણે કહ્યું કે ભાષાચાર અને ભાઈ-
ભાનીજાવાદ દેશની પ્રગતિમાં સૌથી મોટા અવરોધો છે.
સ્વાભાવિક રીતે આ નિવેદનથી લોકોનું ધ્યાન રજકીય પણો
તરફ ગયું છે, પરંતુ વડાપદ્ધાને સ્પષ્ટતા કરી કે જારી રૂપ
પરિવારવાદની વાત કરું છું ત્યારે લોકો તેનો અર્થ માત્ર

પરિવારવાદથી એક પણ રાજકીય પક્ષ બાકાત છે ખરો ?

राजकारण पूरतो ज्ञानित करी हेछे, ज्यारे आ वलशा देशनी तमाम संस्थाओमां छे. जेना कारणे देशनी प्रतिभाओने नुकसान वेदवु पडे छे.

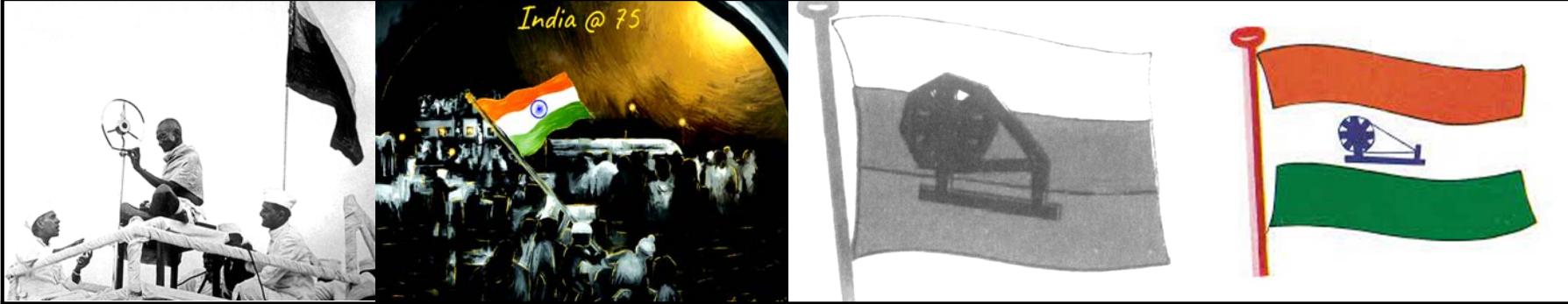
बायुं, राजनीतिमां परिवारवादने कारणे देशनी तमाम संस्थाओमां ग्रेश करी रहेला आ वलशने भतम करवाना प्रयासो करवा जोईअ. परंतु आ देवी रीत थेशे तेनो रोडेमेप वाहापाधाने हुऱ्हु सप्त कर्णो नथी. भ्रात्यार अंगे राजकारण अने संस्थाओमां संगावादने भतम करवा माटे सरकार शु पगलां भरशे, ते ज्वोवानु बाडी छे.

राजकारणमां परिवारवाद हवे जूनो देन्न बनी गयो छे. लगभग दुके पक्ष आमांथी छटकारो मेजवानी वातो करे छे, परंतु आ दिशामां दोई व्यवहारिक पगलां लेनु नथी. राजकीय पक्ष ज्यां सुधी नवो होय छे अने सतानी भडार होय छे त्यां सुधी ते आ मकारना वलशने अम्भुक हटे नियन्ति न करे छे, परंतु तेनो जनाधार वलशनी साथे अने सताना

आवतानी साथे ज संगावाद अने कुटुंबवाट्ठो रोग पक्षने वागे छे. अलबता, आ देन्न प्रथम कोटेसमां शरु थयो हतो, परंतु हवे बाये ज दोई पक्ष तेनाथी अदृष्ट रख्यो छे. वलशा प्रादेशिक पक्षोमां कुटुंबवाद एटलो प्रभाला छे के आपी पार्टी एक ज परिवाराना लोको चलावे छे. जो के, अंवी पक्ष दुलील करवामां आवे छे के ज्यारे डोक्टरनु बालाक डोक्टर बनी शके छे, ऐन्जिनियरनो पुत्र ऐन्जिनियर बनी शके छे, उयोगपतिनु बालाक उघोगपति बनी शके छे, तो पक्षी राजकारणीना पुत्रने राजकारणमां आवाथी शा माटे अटकावायामां आवे छे? परंतु राजकारण अने व्यवसाय वाये तक्षापत छोवो जहुरी छे. राजकारणनी शरुआत लोकोनी सेवा करवाना संकल्पी थाय पछे अने प्रजानी अपेक्षा पाडा अंवी होय छे के तेमना प्रतिनिधि तेमना अधिकार माटे काम करे. परंतु ऐवुं ज्वोवा मणे छे के मोटा नेताओना संतानो राजकारणमां आवे छे अने पिताना प्रभावशी चूट्ठानी मंत्री पद सुधी पडोये छे. अन्य संस्थाओ पक्ष राजकारणम विकसेला आ वलशनी अस्पृश नथी, कारण ते छवेत त आवी संस्थाओ राजकारण एटले के सरकार द्वारा चलावावाम आवे छे. अनेक सरकारी संस्थामो, रमन-गमताना संगठनो कमिशन वगेरेमां शासक पक्षना लोकोना बाणकोनो क्लबजे ज्वो बणे छे अने घड्हा मोटा कोन्ट्राक्ट पक्ष राजकारणीओन वशज्ञे ने आपवानामां आवे छे. सलाह आ आपवाना नामे तेअ देशी-विदेशी कंपनीओ पासेथी झीना रुपमां लांच लेता रहे छे अने तेमने सरकारी योजनाओमां सहभागी बनावे छे आ रीते भाष्याचारनु एक पक्षी एक नवुं स्तर सामे आवाय रहे छे. हवे भाष्य पक्ष आ वलशमांथी मुक्त छोवानो दाव करी शके तेम नथी. तेवी ज्वो भाष्य सरकार खरेखर भ्रात्यार अने परिवारवादने भतम करवा मांगती होय, तो तेवी आप करवा माटे तेनी मजबूत राजकीय ईश्वराशक्ति दर्शविवी पडेन अने साफ्सुझी पोताना धरमांथी ज कर्सी पडशे.

મંત્રી પદ સુધી પહોંચે છે. અન્ય સંસ્થાઓ પણ રાજકારણમાં
વિકસાણ આ વલખણી અસૂધ્ય નથી, કરણ કે છેવેતે ત
આવી સંસ્થાઓ રાજકારણ એટલે કે સરકાર દ્વારા ચલાવવામાં
આવે છે. અનેક સરકારી સંસ્થાઓ, રમત-ગમતના સંગઠનો
કભિનન વળેરેમાં શાસક પક્ષના લોકોના બાળકોનો કલજ
જોવા મળે છે અને ઘણા મોટા કોન્ટ્રાક્ટ પણ રાજકારણોને
વંશજ્ઞને આપવામાં આવે છે. સલાહ આપવાના નામે તેઓ
દશી-વિદેશી કંપનીઓ પાસેથી ઝીના રૂપમાં લાંચ લેતા રહે
છે અને તેમને સરકારી યોજનાઓમાં સહભાગી બનાવે છે.
આ રીતે ભાષાયરૂનું એક પદી એક નવું સરત સામે આવ્યા
રહે છે. હવે ભાજપ પણ આ વલખણમાંથી મુક્ત હોવાનો દાદાં
કરી શકે તેમ નથી. તેથી જો ભાજપ સરકાર ખરેખર ભાષાયા
અને પરિવારવાદને ખતમ કરવા માંગતી હોય, તો તેણે આપણાં
કરવા માટે તેની મજબૂત રાજકીય ઈંદ્રજાશક્તિ દર્શાવી પડશે.
અને સાફસૂકી પાતના ઘરમાંથી જ કરવી પડશે.

એક અંડો જે નિષ્ઠળ રહ્યો : ગાંધીજીએ ૧૯૪૭માં છવજ ફરકવવાનો ઈન્કાર કેમ કર્યો ?

જેમ જેમ દેશ ધજ લહેરાવે છે અને ભારતની આઝાઈની ઉપમી વર્ષગાંઠની ઉજવણી કરે છે, તેમ તેમ હિસાબ લેવાનો પણ સમય છે ભારતના સ્થાપકો અને નાગરિકોએ શું સપનું જોયું હતું, ભારતે કેવું પ્રદર્શન કર્યું છે, આપણા પડકારો અને સફળતાઓ શું રહી છે ?

ગાંધીજીના જાળવામાં મુખ્ય, પિંગલી વેડેયા દ્રારા અનેક પ્રસંગોએ તેમનો સંપર્ક કરવામાં આવ્યો હતો, જે મસુલીપટમાં એક ઉત્સાહી ક્રીંકા વિવાદી હતા જેઓ ઠિકાતા હતા કે કોણેસ રાષ્ટ્રવાદી ચયવળ માટે ધ્વજ અપાનવે.

વેદેયા ગાંધીએ વિશ્વાના અને સંભવિત ડિગ્રાઈનો અને વિવિધ રાષ્ટ્રવાદી વિશેની માહિતી રજૂ કરી હતી. ગાંધી આપણાની કોરીપણ દરખાસ્તોએ સંતૃપ્ત ન હતા, તેમ છાત્ર, “અને એક પણોથી માટે તરજ ધ્વજ નથે તેવું સુચન કરવાનું અનામત રાખવામાં આવ્યું હતું” (ગાંધી ૧૮૮૨)। લાલા હંસરાજાના સુચનામાં સુચિત્વ ધ્વજ પર સ્વિનિગ ખ્લોવનું નિર્દિષ્ટ સામનું હતું, તરનું, ગાંધીએ વેદેયાનું હાર્દ રીતમાં બેઝવાના પાતે એંગ્રેસના અધ્યયનના દરમિયાન પ્રદર્શિત કરવા માટે લાલા અને લાલ પ્રથમનાં પર સ્વિનિગ વ્લીલ સાથોએ ધ્વજ ભાજવાના માટે ત્રણ કલાક્ઝી નોટિસ આપી હતી, લીલો “મુસ્લિમ રંગ” અને લાલ “દિંહ રંગ” હતો. વેદેયાએ તે અધ્યું, પરતુ વાંદુ મુંહ થથું અને ગાંધી અખિલ ભારતીય ટોકસાન સભિતીને ધ્વજ રંગ કરવાનાં અસર્વ રહ્યો.

જેક ગાંધીજીના મતે આ વિલાસ સરી બાબત હતી. આ માટેનો તેમનો તર્ક સંપૂર્ણ રીતે પુનઃઉત્પાદન કરવા યોગ છે:

“પારિપક્ષ વિવિચના પર... મેં જુયું કે પ્રથમનું અધ્ય ધ્મનું પણ પ્રતિનિષ્ઠિત કરતી હાવી જી છેને. દિંહ-મુસ્લિમ એકતા એ વિશિષ્ટ શાલ નથી, તે એક શાલની શાલ જે જી ભારતીયનો વસ્તુ તરતમાં ધર્મની એકતાનું પ્રકાર છે. જે હિદ્દુઓને મુસ્લિમોએ એકતાનું સહન કર્યું હો, તો તેઓ સાથે મળીને અન્ય તમામ ધર્મની સહન કરવા માટે નિયાળે હિદ્દુઓએ હિદ્દુઓની વિશ્વમાં રજૂ થત અન્ય ધર્મો માટે વાંદુ જોઈએ. સંકેર્તન અન્ય તમામ ધર્મની પ્રતિનિષ્ઠિત કરવાનો હો, અંદરાંક્રિય રીતે સૌથી નાનાનો પ્રમાણમાં મણવંચ જોઈએ, હિદ્દુસિક્ષિત રંગ પઢી આવે છે, હિદ્દુ રંગ લાલ છેલ્લા આવે છે, વિચાર એ છે કે સૌથી મધ્યાત્માન એસોની નાલના માટે દાલ તરીકી કામ કરવું જો ઈને. સંકેર્તન રંગ શુદ્ધતા અને શાંતિની પ્રતિનિષ્ઠિત કરે છે. આપણા રાષ્ટ્રવાદીનો અર્થ એવો હોય જોઈએ કે કંઈ નહીં. અને આપણાનાં સૌથી ઓધાની સમાનતાનો શ્રેષ્ઠ સાથે રજૂ કરવા માટે, ડિગ્રાઈનાં ત્રણે રંગ પર નિર્દિષ્ટ કર્યો હતું. અને મુસ્લિમોના સંયુક્ત રાષ્ટ્રીય મોરચાનો એકત્ર કરવા માટે ગાંધીજી ઓક્કસપણે તે સમેય સામાજિક અને રાજકીય જીવનનું આ સૌથી મહત્વપૂર્ણ પાસું હતું તે અંથે પ્રતિભાવ આપી રહ્યા હતું: ધર્મનું સંખ્યમ. સમાન નસાંમાં, મુસ્લિમોની લેલી રોજાઓ “ભારતમાં વસતા તમામ ધર્મની એકત્રતા પ્રતીક્રિયા” તરજી એવી લાલા હિદ્દુઓની વિશ્વાસ કરીએ છે અને હિદ્દુઓને અને મુસ્લિમોના સંયુક્ત રાષ્ટ્રીય મોરચાનો એકત્ર કરવા માટે ગાંધીજીના ચલું પ્રયત્નોને પ્રતિબિલિત કરે છે.

“અન્ય તમામ ધર્મો”ની સમાવેશી વર્જના પ્રતિનિષ્ઠિયાની વધતી જતી વિરોધી માંગણીઓ દુંક સામયમાં સુચુપું છે, તેમ છાત્ર, કેન્દ્રીય દિંહ-મુસ્લિમ જોગાની આસપાસ ધાર્મિક એકત્રાની ગંગાવીધી દ્રિષ્ટિ દરદર સંસ્કરણ કર્યા નહીં. આમ માંગણીઓ દુંક કરવા માટે એસમાંના હાલ, અને ભારતીય ધ્વજના રંગનો અર્થ સું છે તે પ્રક શાખાએ ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસની કાર્યકારી સમિતિ દ્વારા બોલાવવામાં આવેલી ધ્વજ સમિતિ દ્વારા નક્કી કરવાના આચ્ય હતો.

મંદબુદ્ધિના ભાવશૂન્ય માણસોને સ્વતંત્રતાની જરૂર નથી દેશભક્તિનો ઈજારો આજાઈન
સામૃહિક મુર્ખતા, જે એકહથ્યુ રાજનીતિનું લક્ષણ છે, તે વિચારશીલ લોકોને મંદબુદ્ધિના ભાવશૂન્ય
ઈજારામાં પરિણમ્યો છે

આજાદીની ઉપમી છે ! મહાત્મા ગાંધીએ છેક ઈશ્વરદાર ઊભા થાયા છે આ
વર્ષગાંઠ નિમિત્તો દેશમાં ૧૯૦૮માં લખેલા પુસ્તક હિંદ
બ્રાહ્મણાં ગુરુજીએ “અને
તાજગીએ ગલામ અનુભૂતિ

મી સદ્ગારી કિલુકુડ કાટે ‘પ્રભુજીતા’ને ‘નિઝિયતા’માંથી બહાર આવવા તરીકે વાયાધિત કરી હતી, જેને તેમણે સ્વતંત્ર વિચારસરથીનો ઉપયોગ કરવામાં અસરમંદી તરીકે જાયે હતો. ૧૯૮૪માં તેમણે લખેલ એક પ્રભાસ્ત નિબંધમાં, તેમણે લેટિન વાક્ય ‘સરેરે ઓં’ (અધ્યાત્માની હિતમને) ને બોધના યુગમાં માર્ગદર્શક વિદ્યાતંત્ર તરીકે આધ્યાત્મન કર્યું હતું, તંત્રસંગત વિદ્યાતંત્ર પ્રાચીકરૂં અને કાર્યક્રમીની કિલુકુડ માટે નૈતિક જ્યાળબદ્ધારી લેવી રીતે ‘સ્વતંત્રતા’ના વિચારના મૂળમાં થિયે. રાજકોપ પ્રાચીલી માત્રા ત્યારે જ માન્ય તરીકે જોઈ શક્ય છે. તે તે નાગરિકોને ‘નિઝિયતા’થી વાયાધિત સ્વતંત્રતા આપે, ‘વાયાધિત’ પરિવારોની હોવા છતાં, એવા પ્રભુજી નિયતોનો કે જે સુનિશ્ચિત રીતે છે કે કોઈપણ વિકિત આણીએઠેને એવું લોકાંગી સ્વતંત્રતાને નુકસાન પડ્યોયે નહીં. નાગરિક સ્વતંત્રતાઓ પર વાયાધિત નિયતોના, રાજ્યાધિત નિયતોના, આપાધિત શાશ્વત અને ભીમત સરકાર દ્વારા હિયાધૂપવર્કના ભયની નિમિષાંખી કર્યારેખાના નિમિષાંખી કર્યારેખાની અધોગતિ નહીં થાય.

કેવી રીતે ખાલીની કરી કે સ્વતંત્રતા ખાલી પ્રયત્નની અથવા અસુક પરંપરાગીના લોકોની વિશેષપાદકરામાં વિઠી નહીં જાય? રાજકોપ માણાની બહાર પણ, સમગ્ર સામાજિક વાતાવરણ ઓછામાં ઓછા અર્થમાં નાગરિકની સ્વતંત્રતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે તેયાર થયું છીએનો - તે કે એક સર્વગ્રાહી પ્રયત્ન હોવો શરીરને, એ સમજાણી જ આપણા બધારણના સ્થાપણોને ન્યાય, સમાનતા, બંધુત્વ અને બંધુત્વના સંદર્ભમાં ‘સ્વતંત્ર’ ઘણું હતું. આ ગ્રાફે સર્વોભાગીની પણ નભાળો પાડવાના સ્વતંત્ર નભાળું અને ડગમગતું બને છે. ન્યાય, સમાનતા, બંધુત્વ અને સ્વતંત્રતાનો આ ચાર ગણો આદર્શ-કોઈપણ પ્રભુજી

દસ્તિકોણ

ઉપરથિલી દેશભક્તિનું ઘોડાપૂર આવ્યું છે. દેશ તો આજાણ થાતાં થઈ ગયો. ૧૯૮૭માં, અંગેં ગયા અને આપણે જ આપણા શાસક કરીએ છીએ બરા? કે પછી આદર્શાંતરાની પરિણામો દેખાણ આવા સ્વરાજ તરફ ગતિ કરીએ છીએ બરા? નફરત પર બન્યા. પણ તેથી શું દેખના બધા નાગરિકો ખેખેખ આજે આજાદ છે બરા? દેશ આજાદ હોય અને નાગરિકો ગુલામ હોય એવું બને બરા! હુનિયામાં જ્યાં પણ સરમુખસત્તાની છે ત્યાં આવું જ છે. કેમ કે ચીનાની હુનિયાની ૧૮ ટકા વસ્તી ધરાવતો દેશ. એ આજાદ તો છે જ હેડ વિન્સ પરંપરી લાગીની વાત લે

ચર્ચા

- પ્રો. હેમંતકુમાર શાહ

વિચારધારાના પ્રાયોજક અને પોષક શાસકોની હેપીતી અને ગુલામ બનાવવાનું આ કાવતરે છૂપી સરમુખતારાશાલીને તાબે છે. આ કાવતરે કોઈ ગોરાંની વિદેશી શરીરોની નિફરી રીતે પ્રચારશી પ્રચાર આપે છે. દેશભક્તિનો ઠાકો આગામીદીના હજુ ભોગવાનું ‘સ્વરાજ’ દેશભક્તિની ઠાકો આગામીના હેઠળ આવા સ્વરાજ ગતિ હિંદુત્વની હેઠળ આવા શાસકો હિંદુત્વની પરિણામો દેખાણ આવા સ્વરાજ તરફ ગતિ ‘આગામી તો એમેને જ હોય છે’ એવી માનસિક જોખો અમારી સાથે છે અથવા હિંદુત્વાદીઓમાં અને તેમની વિચારધારા તેમ જ એવી હિંદુત્વવાદીઓમાં અને તેમની જાણે બોગવાનું ‘સ્વરાજ’ પ્રચાર પ્રથમી દેશના સર્વાંગીના હજુ ભોગવાનું થતું હતું. આય્યા સુધી જોવા લાગ્યા છે: કાર્યકાર્યોને બેન્ફાનું હુલુપોણો; વિરોકન આવાજોનું પણસંગ્યુલન લખક્ષ; બૌદ્ધિકોની નિઃદા; આગ્રત હયાગ્રોની ભયાનક પેટન, પાસ કરીને મુલ્લિખોને નિશાન બનાવીને; લોકોના ધરો અને કાર્યક્રમોને ખુલ્લોપણ કરવામાં હાજર ગૌરો... આ દાસનું સૌંદર્ય વિજાળ માટું, જો તે, આ વાતાનું દેખીતું લોકપ્રિય સમયન, લોકશાલી સંસ્કરણોની તોડાણ, રોકિદા વિશ્વાસાનો ખોરોણોનું અવગણાની છે. તથ્યો તરીકે કંડેલે કાલ્યનિકોનું વ્યવસ્થિત ઉપાદાન, મનોસુધા, નિઃકા મૂર્ખતાનો પ્રયરત એ લોકપ્રિય મનની જરૂરી આવાગતિનું એક મોહે પરિણામ છે. શું આપણન ખેડેર આ ઉત્પાદન અને પરમોદનના ઉદાહરણોની ગણતરી કરવાની જરૂર છે? કેવી રીતે રોગણા જેણે અભૂતપૂર્વ કટોકી દિવિયાન પણ, સર્વોચ્ચ નેતા-નાગરીકીયતા પરિણામ તેમના વાતાને પાર કરી શકાન ના: લાખો કાળદારો, ચાર કલાકાની નોટિસની કાર્યો કરીયા ગયા, તેમને નગમાનાની ઘરે પાણી કાલ્યનિ કરી પણ કીએ હતી. તેના માટે કાઈ જ્યાલબદી સ્વીકારાઈ નથી. નોટંબાં, ફરીથી ચાર કલાકાની નોટિસ પર, અર્થતંત્રેને સેપુલ્ચરીને વિશરમાંી બહાર કરી દીધું. કોઈ જ્યાલબદી સ્વીકારાઈ નહીં, કોઈ વાતાકિ ચર્ચાની નહીં. કોવિના મારણાની રીતે ગોમૂર્ત્ર પણ - કોઈ ગુસ્સો નહીં, કોઈ પ્રશ્ન નહીં... ડાયટ્રીય નોનેફર, એક પાદરી, ર્ધર્મશાસ્ત્ર, વિરોકની, નાગી વિરોકની અને ગાંધીની પ્રશસ્કરને એપ્રિલ ત્રણ્યમાં ફાંસી આપવામાં આવી હતી. તેમના પ્રતિનિબોદ્ધ આપણોને સામુહિક મૂર્ખતાના નિમિષ અને પરિભ્રમણની શોતાની પ્રકૃતિ વિશે અને જોગમગતું બને છે. ન્યાય, સમાનતા, બંધુત્વ અને સ્વતંત્રતાનો આ ચાર ગણો આદર્શ-કોઈપણ પ્રભુજી

- પુષ્કરાતમ અગ્રવાલ	
બાળકશાહી સરકાર માટે નોંધત હાંકડિયન તરફક ક્રમ કરતું જોઈએનો. એક પ્રભુજૂદ રાજ્ય કાંઈકયન તરફક ક્રમ કરતું આચાર્યાનાનુક્રમી વિચારણ પ્રોત્સાહન આપ્યો. તે નતો ઉકેલેખી કરશે કે નોંધ લોક લાગણીઓને આંખળાન ન થતું જોઈએ કે તે સ્વત્ત્ત્ર નથી (ભાર અન્યથાનું...). તે આમ મનજીલીનું ડાંડા છે, અથ્વ, ટેસ પદોંયાડાણ, ન તો તે આ લાગણીઓને લોકશાહી સામાજિક ચેતનાને અવરોધાવ દેશે. તે લોકોનું તમના માંથિક આસ્થાને અનુસરાનું અને તેનું પ્રાપ્ત કરવાને મંજૂરી આપશે, પરંતુ તે આસ્થા વચ્ચે બેદમાં કરશે નથી અથવા આસ્થાના નોંધ હુલાને મંજૂરી આપશે. એક પ્રભુજૂદ રાજ્ય નાગરિક અધિકારીનું વિસારણાનું તરકા સામાજિક ચ્યાળણનું જીત્તે પ્રોત્સાહન આપ્યો, અને તેમાં પ્રકારની 'લાગણીઓનું ટેસ પદોંયાડાણ' ના જોગમો સામે નાગરિકીનું રસ્તા કરશે. પ્રભુજૂદ રાજ્યના નાગરિકોની ક્યારેય ઉત્તમ જીતના નથી. વાસ્તવમાં, ભયમાંથી મુક્તિ એવી વિશ્વતાનોનું મુશ્કેલી થાયો હતું. તેમની આત્મકાયથાં, નહેં અનુભૂતિ રાખી નીચેની કલાકારીની 'રાજકુમારીની' કાલ્પનિક લાગુ દર્શાવી રહ્યો હતું. અને 'અભિવ્યક્તિ' વાસ્તવની મેળેની રીતની વાસ્તવાની 'મુખ' એને 'અભિવ્યક્તિ' વાસ્તવની મેળેની રીતની વાસ્તવાની 'યાદ' કર્યું છે. નું પ્રતીનિષિદ્ધ કર્યું છે: '(તે) ક્રાંતિ અને વિવરસાંા અથવા પવરાય છે, જેનું રસ્તા કર્યું સાસક અને રાજકીયની રક્જ હતી... સચ્ચાઈ અને ભયની ગેરાહાજરી. કાયદોને માત્ર કાયદો કરતું વધુ કંઈ છું, અને વિવરસાંા લોકોની નિવૃત્તિના હઠી. ભયનીતી લોકો પર 'આર્ડર' લાગુ કરવા તરફના નિર્બન્ધતા તેણગવાનો એવા વિચાર કરત્યો હતું ઈચ્છા-પીઠી છે.' આ સાદુંદાના, આપણી રાજ્યાં સર્વત્તરાના અપાણ વર્ષમાં, આપણે પ્રભુજૂદ જીત્તે કે આપણે લોકો અને નાગરિકોની તરીકે પોતાને કટલા સર્વત્તર અનુભવીઓ હીએ? સતત વર્ષ પહેલાં, ઈમરજન્સ્યોના ૪૦મી વર્ષગંભી પર એક ટીવી ચ્યામાં, વર્તમાન થાસન ડેઢા	

ଦେଖିବାରେ ଆମେ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

- પુરુષાતમ અગ્રવાલ

દેશભક્તિનો ઈજારો આજાઈના ઈજારામાં પરિણામ્યો છે

આજાઈની ઉપરે છે ! મહાત્મા ગાંધીએ છે ક ઈજારાદર ઊભા થયા છે આ
વર્ષથાં નિસ્તિર્ણ દેશમાં ૧૯૦૮માં લખેલા પુસ્તક "હિંદુ
કૃષ્ણાજીના રચનાને" જાહેર કરેલું હતું કે "જોંગની
કૃષ્ણાજીના રચનાને" ના નાગરિકીએ શરીરમાં અન્યાન્ય

ઉપરાંત્વી દેશભક્તિનું સ્વરાજ ના સર્વરાજ ન્યું જણો હોગવાનું સ્વરાજ" કહેલું. આપણે હાલના સાંકોચણ એવા સ્વરાજ તરફ ગતિ કરીએ છીએ બચા? કે પણ કિક્કડાં અને નક્કડત પર

બન્ધુ, પણ તથા સુ દરશન બચા
નાગરિકી ખરેખર આજે આગામ
છે ખરા ? દેશ

- प्रो. हेमंतकुमार शाह

ગુલામીની આજે ફરી આખર રાત છે,
કાલે પાછી ફરી આજાદીની વાત છે.
ગેરે તિવાજ માર્ગી બાળીએ હૈલાની રાત હૈ.

**બાકી ટિપ્પણી રૂહાની નાતરાય હાવાળા પાત્ર છે,
પછી તો પાછી એ જ ધર્મ ને નાતખાત છે...
- ગ્રાવેરચંડ મેઘાલી**

તા અન્કડ દૃશ્ય છે. સવાલ તેથી એ છે કે ૭૫ વર્ષે થઈ રહ્યા છીએ? હાથમાં કે ખૂનામરડીનો માર્ગ છે, શાંતિના માર્ગ કે મેદાચાંસ નાં એ અને અમદિનનો નાંબિ ભયથિયાં

આપણે નાગરિકોને કટવા
આજાદ કર્યું? એ હેથમાં
પસારાના, કોઈ રાજકીય
પસારાને કાંઈક વિચારણાના
વિરોધીઓને દેશદોહી કહીને
નવાજવામાં આવતા હોય તે
દેશનો કોઈપણ નાગરિક આજાદ
હોઈ શક જ નિ. એ એક મોહું
છાગપટ છે કે, જેમાં આજાદ
દેશના નાગરિકોને ખલ્લર પણ
ના પડે કે તેઓ ચુલામ છી અથવા
તો બીજી ધીરે ચુલામ બની રહ્યા
પણ પર ત મનાનું
હેઠળ રવતું વધતે જરા
વિચારીએ કે ન્યામ, સ્વતંત્રતા,
સમાનતા, વિકિષ્ટતું ગોવાને
બંધુતા જેવા બંધારણના
મામુખ્યમાં લખેલા મૂલ્યો તરફ
આપણે આગામી વર્ષી રહીએ
કે પછી વષાદે નીતિ ચુલામી
તરફ જઈ રહ્યા રહીએ કે જેને
દેશિવિદેશી મહાકાય
કંપનીઓને નાશાકીય ડેકો
મળી રહ્યો છે? દેશભક્તિના

જીમિયાના પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓના એડ-ટેક સ્ટાર્ટ-અપ ગુરુકુલ દ્વારા વંચિતો માટે 'પણ્ઠ' એપ લોન્ચ કરવામાં આવી

(અજન્સી) નવી દિલ્હી, તા. ૧૯
 દિલ્હી સિથત એડટેક સ્ટાર્ટઅપ
 “ગુરુકુલ” એ શૂકરવારે પાઈઠ નામના
 એપ લાંચ કરી છે. આ એપિક્ષેન MIT
 કોર્સિસ્ટ, ખાન એડેર્સ, પુષ્પલ
 એજયુકેટર્સ અને અન્ય ઘણા બધા વેટોસ્ટ્રીલ
 દ્વારા ઓફ કરવામાં આવતા ઉપરોક્ત
 વધુ ઓપન-સોર્સ શૈક્ષણિક અભ્યાસકંઈન
 પ્રદાન કરીને શિક્ષા માટે એક શૈક્ષણિક
 જગત મદદ કરે છે. અમિયા મિલિવ્ય
 ઈસ્લામિક (JMI) ના બે તાત્પૂર્વ
 વિદ્યાર્થીઓ, આદિવ મેરાજ અને ખાનસાન
 કલાદે ૨૦૧૮માં “ગુરુકુલ”ની શરૂઆત
 કરી હતી. ગુરુકુલ એ શૈક્ષણિક નેટવર્કિંગ
 ખેટર્સમાં છે જે વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોને
 જોગ માટે કિલ્લર ઇન્જિનિયરિંગ
 સાધોનોને સ્ફુર એફર કરે છે. ગુરુકુલ
 સ્થાપના ત્યારે અચ્યુતા આચા હતા જ્યાંતે
 તે ઓએ નવેમ્બર ૨૦૨૧માં \$૧૫૦,૦૦૦ (લગ્ભગ ૧ કરો
 રિપિયા)નું ફિલ્ટર મેળવ્યું હતું. મેરાજે
 જગતાન્યુ હતું કે, “આ પદાર્થ એપ અને
 એડટેક ખેટર્સમાં દ્વારા ઓફર કરવામાં
 આવતા પ્રાણસ-ટેગવાળા ઇજિટલ
 શિક્ષણને બધા માટે સુલભ અને મકાન
 બનાવે છે. પદાર્થ એપ શિયાયુનિટ, BITS
 નામના YouTube શોટ્સ જેવા શૈક્ષણિક
 ડૂંક વિધ્યા સાથે શીખનારાયણને
 મહત્વનાને અન્ય બાબતો વિશે માહિત

શાહ ફેલલ પોતાના જીવનમાં ડૉક્ટર, અમલદાર, રાજકારણીની ભૂમિકા નિભાવીને ફરીથી પોતાના પદ પર આવી ગયા છે

(એજન્સી) તા. ૧૬

પાવર ટેલિવિઝન કોર્પોરેશનના મેનેજરિંગ ટાઈકટરનો સમાવેશ થાય છે. આઈએએસમાં જોડાયાના આદ વર્ષ પછી, ફેસલ ફુલબ્રાઇટ ફેલો તરીકે હાર્ડ્સ્ટૉલ્યુનિસ્ટિસ્ટીમાં ગયા હતા, તેઓ માની ફરજ ફર પાછળે ફરવાના હતા, મરણે તે વર્ષે અન્યાન્યાંથી માની વેકેશન દરમયાન ફેસલ કાશશીરીમાં હત્તાઓને ટાકોને IASમાંથી રાજ્યાંત્રમાં આપવાની જાહેરત કરીને બધાનાં આશાયક્યાંતિત કરી દીધા હતા. જમ્બુ અને કાશમાર્ગને વિશેષ દરક્કો નાખૂંદ કરવાના રીતે રાજ્ય મહિના પહેલાં, માથે ૨૦૧૭નાં ફેસલ જમ્બુ અને કાશમારી પીપલસ વિલ્યુમેન્ટ (JKPM) નામાં એક પદ્ધતિ સ્થાપના કરી હતી, અને પરિવર્તનના પણના નાચા સાથે કાશમારી માટે નવા રાજ્યકીય વિકાપનું વનન આપ્યું હતું. ત્યારબાદ પ એગ્રસ્ટ, ૨૦૧૮ના રાજ જયારે નરેન્દ્ર માધ્યાની આગેવાની ડાઢાની ભાજપ સરકાર જમ્બુ અને કાશમાર્ગનો વિશેષ દરક્કો નાખું કર્યો એને રાજ્યએ નરેન્દ્રસાંસ્કૃતિક પ્રદર્શનોની જાગ્રાતે કર્યું. તેના એક દિવસ પહેલાં, મુખ્ય પ્રવાહના રાજ્યકીય નેતૃત્વ અને મુખ્ય અલગતાવાઈ નેતાઓને જીલ્લાના સંખ્યા

પાછળ હુક્કે દેવામાં આવ્યા હતા. જો કે ફેઝલ, તે સમયે ટિલ્લિમાં હતા તેથી તેઓની છાડ્ટી ગયા હતા, પરંતુ ૧૪ ઓગસ્ટના રોજ, તેઓની ખુલ્લેસ જઈ રહ્યા હતા ત્યારે તેઓની ટિલ્લિમાં હતા. એટાંકાયતના કરવામાં આવી હતી. તેમની અટકાયતના એક ટિવસ પહેલા, ફેસલે બીજાઓની આપેલા એક ઇન્ટરવ્યુમાં કહ્યું હતું કે કાશસીરમાં હવે ફક્ત જ પ્રકારના લોકો છે - એક કંપ્યુટરની અન અલગતાવાઈ, અને હું કોઈની ટાપુટની નથી. ૨૦૧૦ મહિનાના પછી તેમને અટકાયતમાંથી મુક્ત રાખવામાં આવ્યા તંયા સુધીમાં, ફેસલનું જીવન બદલાઈ ગયું હતું અને એ ચાંગસ્ટ ૨૦૨૦ના રોજ, તમણે જાહેરત કરી કે તેઓનો રાજકોરણ અને તેમણે સ્થાપણી પાર્ટી બંને છોડી રહ્યા છે. ફેસલે જાચ્યાચું ૨૦૧૭માં IAMSાંથી રાજ્યાનું આય્યું હતું, પરંતુ તેમનું રાજ્યાનું સ્વીકારકાયમાં આવ્યું ન હતું. સરકારે તેમનું રાજ્યાનું ન સ્વીકારવા માટે તેમની કેટલીક સોશિયલ મીડિયા પોસ્ટમાં પેન્દિંગ તપાસનો ઉત્તેખંચા કર્યો હતો, આમ તોથો માટે પરત આવવામાં માટેના દરવાજા ખુલ્લું હતા. આપણેના નિષ્ઠાવાએ કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલયમાં નિમણું થાયા થતાં પહેલાં તેઓને મહિનાની અમલવાદશાહીમાં પાછા કર્યા લતા. આ વર્ષની શરૂઆતમાં, તેમણે ટ્રૈવીસમાં કહ્યું હતું કે, મારા જીવનના એ મહિનાના (અન્યાન્યાંસી ૨૦૧૯-ઘોંગસ્ટ ૨૦૧૯) એટાં વિક્રિપ્ત હતા કે હું નિરાશ થઈ ગયો હતો અને મેં વોણી જોખ મિનો પ્રતિભાત્મક જારી રાખું હશે. આથી ગુમાવી દીધી કથી, પણ મેં ક્યારેખ આશા ગુમાવી નથી. મારા આદર્શવાદ મને નિરાશ કર્યો હતો.

નાણા મંત્રાલય આવકુવેરા કાયદાને સરળ
બનાવવા કર વ્યવસ્થાની સમીક્ષા કરશે : અહેવાલ

(અજન્સી)

TikTokના સેંકડો કર્મચારીઓ અગાઉ ચીનના સરકારી મીડિયા સાથે કામ કરતા હતા : અહેવાલ

(અજન્સી) બદ્ધ
કોર્ઝ્સ દ્વારા સમીક્ષા કરાયેલ

धराव छ. १५ प्राकाशिलना कर्मचारीओंने चाटनी नीज राजशाहीमाझैलांगुँ अंकोरात्मक व्यवस्थापन लागाए तरीको तेजीले कहूं हंतु कै बाईठतास अ कर्मचारीओंने बीज अथवा पाईट-टाईम नोकरीओ अथवा कोइप्पा बहारानी व्यवस्थापक प्रवृत्ति कराणी मंजुरी आपूर्ती, जे दितोना सर्वथानु करारा भन्नछे. लोका अन्य कोइप्पा अपूर्ति कराउन आजे TikTok पर वूसमध्य वितावेछ. ताजेतरास महिनाओमा, आ अपेक्षा अभेकिन संस्कृतिना शक्तिशाली मूळ तरीके व्यापारावामा आवी रही छ, अने रजपती युवराजी अने नागरिक प्रवयनामा अंक निश्चयक अपूर्ति उभरी आयी छ. अडे, लिंकिन्होन ग्रोउथ्स व्यवस्थापन यितायो उभी रुद्धि कीयानुयुक्त अस. मात्रिकेकाचा व्यापक संस्कृतिक प्रभावान्वयनेता पोताना खेल्यो माटे करी शेक्छ, आ भयने कारणी भूतपूर्व राजपती तो नाइट ड्रम सिद्धितना युअस राजाराजीवनी राजाराजीवनी २०१८ लामा आपान गर प्रतिवर्ष भूम्भवानी लालक दक्षी छती. दरमियान, TikTok यीनी शक्तिरनुभुव द्या प्रदान करे छे ते यिता दश्वावत, बिट्सिंह संसदे तंतु TikTok अंग्रेजी लाल करी दीयुँहुँ. संसदाना केटलाक सञ्चयोद्देता सुरक्षा अंगो यिता यक्का यसी पाली बिट्सिंह संसदे तंतु TikTok अंग्रेजी लाल करी दीयुँहुँ. तमाङे घाउ खोल्याना मात्र छ दिवस पछी, आ संसदीय अधिकारीओंने पुष्टि करी भती के तेऽयों आ सोशियल मीडिया प्रोफाइलने निक्षय करी दीयुँहुँ.

૧૧ મુખ્ય પક્ષો, સામાજિક કાર્યકરોએ ચૂંટણીમાં નાણાં, મીડિયા
અને મશીનોના પ્રભાવ સામે લડત આપવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી

(એજન્સી) નવી [
શાન્તિવારે કોચ્ચિદ્ગમ્બાશ]

वी, ता. १२
तद्व खाते
१५जीव पक्ष
विधुनागरिक
मने मीटिया
व वीच छता
सोथी मेटो
उक्त शुप
व कर्तव्यां
न करवामां
शीण, मनी
व परिचय
ननेक दरावा

, CPMI,
SC-BPIB

समान ठारावो अपनाव्या बता. तेमधे कहुं के
यूंटवी भेजोनु नियंत्रण संपूर्णपणे ओपोरेट
नियंत्रण ठेका हुं. EVM-V पुढे वी राजाअे
कहुं के, तेमधे पाते व्वप्पत नी संपूर्ण
गवान्ती मात्रे चुपीले कोटींसो संपूर्ण कर्यालय.
तेमधे कहुं के नागरिक समाज अने पक्षांसे साथे आवधु
ज्ञाइंठे नहींतर आ खामीयुक्त चृत्यां
लोकशालीन निरुद्धता तरक दीवी ज्ञासे.
तेमधे भारपुरक अल्यावृ लहुं के खामीयुक्त चृत्यांने
रेक्या माटे, नागरिक समाज अन पक्षांसा साथे
मणीना काम करुं ज्ञाइंठे.

अरपालियांना ठो. मेराजुहीन अडेमदे
ज्ञाव्यु तुं के पैसा अने अपाराधीकरणाना
प्रभावे चृत्यांना गंभीर रीते विकृत की दीप्ती
छ. तेमधे दृष्ट्ये अंकोंक अंजन नाटकशालीना पक्ष
माटे एवा स्वरूपां प्रिन्त कर्वी आवश्यक
छ.

2. VVPAT सिस्टम संपूर्णपणे मतदार-
चक्रांशी माटे फ्रीरी डिजाईन करवी
ज्ञाइंठे. भत मान्य गवाय ते माटे मतदार
VVPAT स्थिप मेणीला शुके अने तेते
विधु-की बेलत बोलावामां ग्राउं करी शके.
आ माटे कोइपण सत्तावालांगो साथे
डियाप्रतिक्कियानी जडूर न होवी ज्ञाइंठे.

3. VVPAT स्थिप अने इक्स मरीनोनी
अंपत्तिनांत मादानां पठीना सम्ब्रू समय
दृष्टियान अने गणतान्त्री अने अंपत्ति करता
पेला एरी तोतु सुनिश्चित करवी ज्ञाइंठे
ते याकासी शक्य. VVPAT स्थिप
गोपालांगो आवश्यक पृष्ठ माटे साथीरा रापवा
माटे एवा स्वरूपां प्रिन्त कर्वी आवश्यक
छ.

2. VVPAT सिस्टम संपूर्णपाणी मतदार-यक्षिणी भाटे फ्रीरी डिग्राइन करवी और अंगूठा भाट माना गणवाय तो माटे मतदार VVPAT स्लिप बेगी भाट अने तेने उपरी लेवेट बोस्टनमां क्रांति करी थाएँ। आ भाटे क्लीरिप्पण सातावाहाणो साथे किंवाप्रतिक्रियानी जुड़त न होवी और्हेंगे।
3. VVPAT स्लिप अने ईक्स बरीनोपी अपंतित भाटदान पठीला सम्प्रभु सम्प्रय दृष्टिमान अने गणतान्त्री अने अंगूठे करता पहेला ऐ ग्रीट सुनिश्चित करवी और्हेंगे जीवा ते यकाकारी शक्याव। VVPAT स्लिप अोश्वर्मां ओश्वरा पूर्व माटे सातावा राखवा माटे अवा त्तरुपां प्रिन्ट कर्त्ता आवश्यक छे।

मनी पावर : मनी पावर अने तेना कारबो सञ्चिली युनाइट शक्ति भारतीना चूंगालाली अपंतिताने नाट करी रही छे। उमेदवारोना

पर्याप्त रुक्मि का उत्तर नहीं दूर कर सकता है। इसके अलावा जनताने आज अपनी विना बेनामी मोटी रकमना अभयादित प्रवाहने में ज़रूरी आपी लक्ती है। विशेष पत्रकर प्रमेण लिखितोंसे फ़ैक न्यूज़, प्रयार अने सांखियक मियांगोंने नियंत्रित करवाया था। लाइविक जरूरियात विशेष वात करी होती जैने वृद्धीमां भाजप द्वारा लियार बनावावामां आये हे। आ अनियार राजकीय पक्षोंने नेताओंसे लीजा संत्रयों उल्ज न पकड़ो अने नियंत्रित करवाये पर देना चाहे। गोपनीयों नियंत्रित करी दी जाए।

छे पाँच तमे-न्याय माटे झाँस जश्हो ? सुधीम कोई सहित तमाम संस्थाओंसे साथे बेड़ा करवायां आया हे, परिषामें, आपूर्वी लोकोंनी अद्वावतमां ज़ुँ लीठिए। भावाथे ज़्यूं कि केवी रीते ज़ुँ घास धारास-भ्योंने खरीदी राजकीय सरकारने उत्थावा दीधी अने आपी पाटीने असरकरक रीते कबजे करी लीधी हे। तेमों दावों कर्द्यों के अंजे करावीद भयमस्त्रामाएं हे। श्रीआवासेसमा सुरक्षा रेडीनोंने कोईपांच टेक्पालोंसे संपर्कपूछा गया है। अब वे ज़ुँ १००% तक

भारतीय पर नियन्त्रण राखने की, तभी वापस वाल्यु तक देवी रीते भाजपा राजशाहीजोने तेजोंसे टेलिकॉर राज्योंमांस सरकारोंने उथलावा रखने की अनेतेनी नाशासाधीय शक्ति अने ED, CBI अने IT सहितनी विविध संस्थाओंना उपयोग करी रही छे. सीधीपाई आठेमाना सीताराम येचुरीना जागत्या अनुसार, देशमध्ये यूट्यूबर करवाया अवातो ठावे. तेषमो दावो झार्या हुतो के त्राण वर्षाची वयु संसद्य वीती गयो ठावा त्थान अने असंज्ञ शानीना पक्कारो ठावा छतां पापा सुग्रीम क्रीड़त हजु सुधी निःशंख पर पहऱेवी शकी नंदी. तेमध्ये भारपूर्वक जागत्यु रुतु के लोकशाहीनी रक्षा करवा माटे अपाए, सपाना नाना बास्यामत तिवारीने प्रथम अपाए कोडे के ज्यारे देक्क युट्यूब संबंधित मशीनोंनो साथे येता रुक्त रक्षा ठोक्या तारे नियन्त्रित करी शक्य. नियन्त्रित करवा माटे उत्साहित करे छे. समग्र विवाहमां अने बालत्यापा पाश ठंडनेटाना उपयोगामां वृद्ध ताचे मातियास्त्रक्षेपाने मोहन परिवर्तन अव्यु छे. क्रमानुसारी, क्रम्युनिकेशन टेक्नोलॉज्यो अने मातियास्त्रक्षेपमध्ये शुक्र माहिती अने नकरत साथीना पास्ट्रस अने द्विवट्स द्वारा सुपीकृत करी रक्षा छे. अनेक मार्गदर्शिका अने सहिता ठावा त्थाना, ECI

હવું તમામ રજાકાર્ય અથવા એકરાશ વિશાળ આંદોલન શરૂ કર્યું જરૂરી છે. તેમણે દાખો કર્યો હતો કે ECI જી રીતે કાશ કરે તેણું કાર્યાનુસારે તે એક અલગ બંધારાકાર્ય સંસ્થા હોવાને બનદે તે એક્ઝિટ્યુશન કાર્યાનુસારે જરૂરું લાગે છે. સૌપીએઓ નાના રીતી રીતનાં રજાકાર્ય દર્દું કે તેમણો દ્રાવ્યો સાથે સંબૂધા સક્રમત છે. હિન્ડીન્ડમાં તેમણે તેમની તાજેતરના રાષ્ટ્રીય પાર્ટી કોણેસામાં માત્ર રાષ્ટ્રીય પ્રયાસના જરૂર છે.

દરારા:
EVPM વાર્ટિંગ અને VVPAT કાઉન્ટિંગ

- ઈન્વિઝેન્મને ટેપરમેટ-મ્યુક હોવાનું માત્રા શક્ય નહીં. વાર્ટિંગ પ્રક્રિયાને સોંકાવેનું અને હાર્પિંગ સ્વતંત્ર ભાનવાના માટે ફરીથી ડિઝાઇન કરવા જરૂરે જણા કરીને તેને ચકાસી શકાય અથવા આંદોલન હોય.

